

Vurdering av gyldighet ved valg av ordfører og varaordfører i Ørland kommune

I konstituerende kommunestyremøte torsdag 3. oktober gjennomførte nye Ørland kommune valg av ordfører og varaordfører ved skriftlig votering. Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD) har i en egen tolkningsuttalelse utledet at bruk av skriftlig votering ved valg av ordfører og varaordfører vil være *ulovlig*.

Departementet har ikke tatt konkret stilling til om det gjennomførte ordfører- og varaordførervalget er *ugyldig*. Denne vurderingen ligger som utgangspunkt til kommunestyret å vurdere. En saksbehandlingsfeil fører som regel ikke til ugyldighet med mindre det er grunn til å regne med at feilen kan ha virket bestemmende for avgjørelsens innhold. I slike situasjoner må det gjøres en grundig og konkret vurdering av valgets gyldighet.

2 uker etter det konstituerende kommunestyremøtet valgte Arbeiderpartiet/SV/MDG å bryte det valgtekniske samarbeidet med Høyre som lå til grunn på avstemningstidspunktet, og heller inngå et samarbeid med SP. Det gir helt andre forutsetninger enn hva lå til grunn i det konstituerende kommunestyremøtet 3. oktober, og gjør det utfordrende å se for seg en vurdering av valgets gyldighet på en måte som vil bli oppfattet legitimt blant alle parter.

Kan fylkesmannen stadfeste at det er gjeldende situasjon på avstemningstidspunktet som skal legges til grunn for vurdering av valgets gyldighet?

Gitt at kommunestyret vedtar at valg på ordfører og varaordfører er ulovlig, kan kommunestyret direkte foreta nyvalg uten først å ta stilling til spørsmålet om gyldighet?

I spørsmålet om valgets gyldighet har KMD tidligere pekt på relevansen av stemmetallene og i hvor stor stemmeovervekt ordfører og varaordfører har blitt valgt med. Dersom det er stor stemmeovervekt, er dette en indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende. I vårt tilfelle ble valg på ordfører avgjort med **22 mot 13** stemmer. Valg på varaordfører ble avgjort med **21 mot 14** stemmer. I begge tilfeller et resultat med stor stemmeovervekt og en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende.

Som ytterligere indikasjon på valgets gyldighet opplyses om (antall representanter i parentes, et flertall utgjøres av 18 representanter av totalt 35 i kommunestyret):

- I perioden mellom 9. september (valgdag) og 3. oktober (konstituerende kommunestyremøte) har AP (12) og SV (2) åpent tilbudt (kilde: flere medieutspill) Høyre posisjonen som ordfører. I forkant av konstituerende møtet valgte MDG (1) å stille seg bak et slikt forslag. Det har således lenge vært kjent at med 3 stemmer fra enten H (6) eller FrP (2) ville et slikt forslag få flertall. H (6) alene stod for det nødvendig antall stemmer ville et forslag på partiets ordførerkandidat bli fremmet. Det er en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende og at valget bør kjennes gyldig.
- Protokollen fra konstituerende kommunestyremøte viser at forslagene på ordfører og varaordfører som fikk stor stemmeovervekt ble fremmet av AP/SV/MDG selv. Med referanse til kulepunktet over er dette ytterligere en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende og at valget bør kjennes gyldig.

- Protokollen fra konstituerende kommunestyremøte viser at i formannskapsvalget ble det avgitt 9 stemmer for H/FrP sin liste. Dette som følge av valgteknisk samarbeid med AP om å avgi 1 stemme til denne listen. Høyre (6) og FrP (2) hadde selv kun 8 representanter bak egen liste. Dette sikret H/FrP en ekstra plass i formannskapet. Det er en klar indikasjon på hvilke forslag AP/SV/MDG ville fremme på ordfører og varaordfører. Videre, det er en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende og at valget bør kjennes gyldig.
- Spørsmålet om skriftlig votering ble avgjort som alminnelig flertallsvalg. Deretter ble valg på ordfører og varaordfører gjennomført som skriftlig valg. Protokollen fra konstituerende kommunestyremøte viser at 31 av 35 stemte for skriftlig votering. Det er en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende og at valget bør kjennes gyldig.
- APs gruppeleder og fungerende varaordfører Ogne Undertun har uttalt at APs gruppe anser valget for gyldig (kilde: Adressa 15. oktober). Det er en klar indikasjon på at avstemningsmetoden ikke har vært avgjørende og at valget bør kjennes gyldig.

På dette grunnlag ber vi fylkesmannen gjøre en grundig og konkret vurdering av om det gjennomførte ordfører- og varaordførervalget er gyldig eller ugyldig.

Kort oppsummert må kommunestyret nå vurdere gyldighet i valget av ordfører og varaordfører med de juridiske og organisatoriske betraktninger som er kommet fram i denne saken og med usikkerhet knyttet til gjeldende rett. Kommunestyret må også beslutte videre saksgang. KMD v/ avdelingsdirektør Siri Halvorsen har uttalt at om kommunen trenger hjelp, bør de ta kontakt med KMD eller fylkesmannen.

I den forbindelse ber vi fylkesmannen om en konkret anbefaling på saksføring og saksgang i kommunestyret som sikrer at alle relevante hensyn til grunn for behandling av spørsmålene om lovlighet og gyldighet ved valg av ordfører og varaordfører blir ivaretatt på en best mulig måte i tråd med kommunelovens intensjoner.

Neste ordinære kommunestyremøte er torsdag 24. oktober kl 0900. Vi er takknemlig for at dere prioriterer å besvare henvendelsen snarest mulig før den tid. Denne saken er allerede en stor belastning for hele kommunen. Vi vurderer det som umåtelig viktig og i alles interesse å få løst de utfordringene vi uforvarende har endt opp i på en riktigst mulig måte.

Med vennlig hilsen,

Tom Myrvold

Anne M. Bjørnerud

Thor Bretting

Trond Amundsveen

Tore Melhuus

Ketil H. Sundseth